

МИНИСТАРСТВО ЗА ОБРАЗОВАЊЕ И НАУКУ

БИРО ЗА РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊА



Наставни програм

Музичко образовање

за VII разред

Скопје, 2023. година

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О НАСТАВНОМ ПРОГРАМУ

Наставни предмет	Музичко образовање
Врста/Категорија наставног предмета	Обавезни
Разред	VII (седми)
Теме/Области наставног програма	• Слушање и разумевање музике • Музичка писменост и извођачке активности
Број часова	1 час недељно / 36 часова годишње
Опрема и средства	Специјализована учионица (кабинет), која поред стандардних средстава и помагала, има и: • клавир/пијанино/електрично пијано или било који други музички темперирани инструмент; • дечје ритмичке инструменте (ритмички и мелодијски); • различите изворе учења из природе и непосредног окружења - дрвене или металне шипке, стаклени, дрвени, метални предмети са разноврсном акустиком у учионици; • штампане материјале (нотни записи, приручници, часописи, новине, књиге, енциклопедије и друга литература); • дводимензионалне отиске – непројектоване (слике, фотографије, постери, илустрације); • уређаје за репродукцију аудио и видео записа (ЦД и ДВД- уређај, хај-фај уређај, ТВ пријемник, компјутер са приступом интернету, квалитетни звучници, ЛЦД-пројектор, паметна (смарт) табла); • аудио и видео записи: аудио и видео ЦД-а са одговарајућим садржајем; • едукативне дигиталне материјале; • интерактивну таблу.
Норматив наставног кадра	Наставу Музичког васпитања у седмом разреду може изводити лице са завршеним:

	• студијама музичке уметности, наставни смер/музичка теорија и педагогија, VII/1 или VI A (према МОК) и 240 ЕКТС; • студијама музичке уметности, други ненаставни смер, VII/1 или VI A (према МОК) и 240 ЕКТС са стеченом педагошко-психолошком и методичком спремом на акредитованој високошколској установи.
--	---

ПОВЕЗАНОСТ СА НАЦИОНАЛНИМ СТАНДАРДИМА

Исходи учења наведени у Наставном програму воде ка стицању следећих компетенција кој су обухваћене у области **Уметничко изражавање и култура**
Уметничко изражавање и култура

	<i>Ученик/ученица зна и/или уме да:</i>
VIII-A.1	покаже познавање различитих облика уметничког изражавања из свих области културе (књижевност, музика, визуелна уметност, сценска уметност, декоративна уметност, архитектура, дизајн);
VIII-A.2	идентификује различите манифестације популарне културе и њихов утицај на развој естетских вредности;
VIII-A.3	изражава сопствене идеје, искуства и емоције, користећи уметничке или друге облике креативног изражавања (индивидуалног или колективног);
VIII-A.4	тумачи идеје, искуства и емоције изражене у уметничким радовима других, који припадају својој или другој култури;
VIII-A.5	манифестује знање о сопственој култури и различитим начинима њеног изражавања кроз књижевност и визуелне уметности, музику и плес, грађевине и друге културне производе;
VIII-A.6	идентификује разлике и сличности између сопствене културе и других култура у свом непосредном и ширем окружењу и анализира њихову повезаност и међузависност;
VIII-A.9	препозна и објасни како је култура којој припада (укључујући традицију и религију) утицала на формирање његовог/њеног идентитета и погледа на свет;
VIII-A.12	тумаче свет не само из угла припадника сопствене културе већ и кроз перспективу других култура.
	<i>Ученик/ученица разуме и прихвата да:</i>
VIII-B.1	уметност и други облици културног изражавања доприносе разумевању и мењању света;
VIII-B.3	поштовање и унапређење сопствене културе доприноси јачању културног идентитета и достојанства,
VIII-B.5	разлике међу културама треба посматрати као прилике за учење и као изазове за међусобно разумевање и напредак;
VIII-B.6	поштовање и промовисање других култура доприноси обезбеђивању поштовања сопствене културе од стране других.

Наставни програм обухвата и релевантне компетенције следећих трансверзалних области Националних стандарда:

Дигитална писменост

	<i>Ученик/ученица знае и/или уме да:</i>
IV-A.1	истражује и упоређи могућности познатих и нових дигиталних уређаја и самостално процењује, бира и користи оне који су најпогоднији за конкретну потребу и ситуацију;
IV-A.2	процени када и на који начин је за решавање неког задатка/проблема неопходна ефективна употреба ИКТ, одабере и инсталира програме који су му/јој потребни, користи програме заштите и решава рутинске проблеме у функционисању дигиталних уређаја и мрежа;
IV-A.3	користи различите начине ограничавања и безбедног чувања и дељења садржаја на различитим уређајима и мрежама у дигиталном окружењу;
IV-A.4	у сарадњи са другима анализира проблем, развије идеју и план за његово истраживање и решење и планира када и за шта користити ИКТ;
IV-A.5	одреди које су му/јој информације потребне, пронађе, одабере и преузме дигиталне податке, информације и садржај и процени њихову релевантност у односу на конкретну потребу и поузданост извора;
IV-A.6	бира и користи различите алате за обраду података, анализира податке и презентује их на различите начине, поштујући правила коришћења.
IV-A.7	изабере и користи одговарајуће ИКТ алате за комуникацију, безбедно дели информације, контактира и сарађује са другима на онлајн пројектима, у друштвеним активностима или за личне потребе;
IV-A.8	користи дигиталне садржаје, образовне и друштвене мреже и дигиталне облаке на безбедан и одговоран начин;
IV-A.9	у комуникацији са другима у мултикултуралном дигиталном простору да поштује различите учеснике и прати правне, културне и етичке норме понашања у дигиталном простору.
	<i>Ученик/ученица разуме и прихвата да:</i>
IV-B.1	је дигитална писменост неопходна за свакодневни живот – олакшава учење, живот и рад, доприноси ширењу комуникације, креативности и иновативности, нуди различите могућности за забаву;
IV-B.2	неодговорна и неспретна употреба ИКТ-а има последице и може донети ризике за појединца или друштво;
IV-B.3	ће се потенцијали ИКТ повећати и да их треба пратити и користити, али и да постоји критички однос према поузданости, поверљивости и утицају података и информација који су доступне путем дигиталних уређаја;
IV-B.5	информације доступне у дигиталном простору треба користити етички, према дефинисаним правилима, и за добробит људи;
IV-B.6	се мора поштовати право интелектуалне својине производа доступних на дигиталним мрежама.

Лични и социјални развој

	Ученик/ученица зна и/или уме да:
V-A.4	процени сопствене способности и достигнућа (укључујући снаге и слабости) и да на основу тога одреди приоритете који ће омогућити његов развој и напредовање;
V-A.5	препозна емоције код себе и код других, уочи последице сопствених емоционалних реакција у различитим ситуацијама и користи одговарајуће стратегије за суочавање са емоцијама;
V-A.6	поставља циљеве за учење и лични развој и ради на превазилажењу изазова који се јављају на путу њиховог остварења;
V-A.7	користи сопствена искуства да олакша учење и прилагоди сопствено понашање у будућности;
V-A.8	своје време организује на начин који ће му омогућити да ефикасно и ефективно остварује постављене циљеве и задовољава сопствене потребе;
V-A.9	предвиди последице својих поступака и поступака других за себе и друге;
V-A.10	примењује етичке принципе када вреднује исправно и лоше у својим и туђим поступцима и испољи врлине, позитивне карактерне особине (као што су: поштење, правичност, поштовање, стрпљење, брига, пристојност, захвалност, одлучност, храброст и самодисциплина);
V-A.11	делује самостално, са сигурношћу од кога, када и како може да затражи помоћ;
V-A.13	комуницира са другима и да се на одговарајући начин представи у ситуацији;
V-A.14	активно слуша и одговара на одговарајући начин, показујући емпатију и разумевање за друге и изражавајући сопствене бриге и потребе на конструктиван начин;
V-A.15	сарађује са другима у остваривању заједничких циљева, делећи сопствена гледишта и потребе са другима и имајући у виду гледишта и потребе других;
V-A.16	препозна проблеме у односима са другима и конструктивно приступа решавању сукоба, поштујући права, потребе и интересе свих укључених страна;
V-A.17	тражи повратну информацију и подршку за себе, али и да пружи конструктивну повратну информацију и подршку у корист других.
	Ученик/ученица разуме и прихвата да:
V-B.2	остваривање сопственог идентитета доприноси јачању самопоуздања и личном развоју;
V-B.3	властита постигнућа и благостање у великој мери зависе од рада који сам/сама улаже и резултатима који сам/сама постиже;
V-B.4	сваки његов/њен поступак има последице по њега/њу и/или његову/њену околину;
V-B.5	ли ће проблеми бити решени, односно да ли ће се сукоби решити, зависи од начина на који се приступа решавању проблема и решавању конфликта;
V-B.7	иницијативност, упорност, истрајност и одговорност важни су за спровођење задатака, постизање циљева и превазилажењу изазова у свакодневним ситуацијама;

V-Б.8	интеракција са другима је двосмерна - као што он има право тражити од других да му/јој омогуће да буду задовољни својим властитим интересима и потребама, тако да је он/она одговоран да остави простор другима да задовоље своје интересе и потребе;
-------	---

РЕЗУЛТАТИ УЧЕЊА

Тема: СЛУШАЊЕ И РАЗУМЕВАЊЕ МУЗИКЕ	
Укупно часова: 22 часа	
Резултати учења:	
Ученик/ученица зна и/или је у стању да:	
1. идентификује и разликује музичке композиције из различитих жанрова (класична музика, народна музика, популарна музика); 2. идентификује и разликује народне песме различитог садржаја и порекла из различитих етничких заједница Северне Македоније; 3. разликује различите врсте гласова, вокалне саставе и хорове и препознаје их у вокалној музици коју чује; 4. разликује и категорише жичане музичке инструменте и препознаје их у инструменталној музици коју слуша; 5. препознаје елементе музичких форми и објашњава њихову повезаност са карактером слушаних дела; 6. износи и аргументује сопствени став о слушаним делима различитих жанрова на основу стечених знања и искустава.	
Ученик/ученица ће развијати:	
7. сопствене критеријуме за естетско вредновање слушане музике.	
Садржаји (и појмови):	Стандарди оцењивања:
• Музички жанрови: класична, народна, популарна музика (класична музика, народна музика, поп, рок, боса нова, биг бенд, свинг и други жанрови популарне музике)	• Идентификује жанр музичке композиције која се слуша. • Наводи по три примера из класичне, народне и популарне музике. • Упоредије карактеристике различитих музичких жанрова и музичких композиција. • Изражава и аргументује лични утисак о композицијама из различитих музичких жанрова. • Наводи примере примене музике у различите сврхе и у различитим просторима и условима-
• Дувачки инструменти (дрвени дувачки инструменти: флаута, пиколо, обоа, енглески хорна, кларинет, бас кларинет, саксофон, фагот, контрафагот; лимени дувачки инструменти: хорна, труба, тромбон, туба; дувачки оркестар и	• По звуку и изгледу идентификује најмање три дрвена дувачка, три лимена дувачка инструмента и три народна дувачка инструмента. • Описује дувачке инструменте према материјалу израде, изгледу и улози у инструменталним саставима. • Дувачке инструменте категорише по звуку, изгледу, начину свирања и улози у инструменталним саставима.

оркестар; народни дувачки инструменти: гајда, зурла, кавал, шупељка, дудук, двојанка, дромбуља)	• Слушно препознаје најмање пет дувачких инструмената у различитим извођачким саставима.
• Традиционална народна кола (коло, мушка кола, женска кола, мешана кола, поворка, леса, катедрални плес, ритуална кола, мушка поворка, женска поворка, свадбени циклус)	• Идентификује и описује основне карактеристике кола и начин извођења. • Категоризира кола према изведби и сврси. • Наводи сличности и разлике у кола плес етничких заједница у нашој земљи. • Наводи карактеристике кола и плеса који се изводе у суседним земљама.
• Музичке форме: рондо, тема са варијацијама, сложена троделна форма (хор, епизода, тема, варијација, АБА форма, марш, менует, валцер, мазурка)	• Наводи елементе рондоа, тему са варијацијама и сложену троделну форму. • Разликује слушно основне делове ронда, тему са варијацијама и сложену троделну форму. • Упореджује марш, менует, валцер и мазурку према њиховим музичким карактеристикама (метар, ритам, темпо, облик, карактер, намена). • Израђује и објашњава шематски приказ ронда, тему са варијацијама и сложену троделну форму са њиховим елементима у слушаним музичким примерима.
• Усмерено слушање музичких дела (назив дела, композитор, жанр, извођачка композиција, темпо, динамика, музички карактер, елементи музичке форме)	• Именује музичко дело и изражајна средства одговарајућим музичким терминима. • Препознаје извођачку композицију и елементе музичке форме у музичком делу. • Упореджује музичка изражајна средства, извођачку композицију и музичку форму са њеним елементима у музичким делима. • Изражава и аргументује лични утисак о музичком делу и извођењу.
Примери активности: • Кроз презентацију и слушање музичких примера композиција из различитих жанрова, ученици идентификују жанр музичке композиције коју су чули, разликују и упоређују различите жанрове и наводе по три композиције из сваког музичког жанра. Ученици креирају часопис за слушање музике у који записују композиције које слушају и кратке белешке о њиховом жанру и карактеристикама; праве листу омиљених композиција из различитих музичких жанрова итд. • Наставник подстиче ученике да разговарају о примени музике у различите сврхе у различитим просторима и условима, као на пример: где се музика сусреће у нашој средини; где се обично одржавају концерти разних жанрова; каква је улога музике у филмовима, позоришним представама, телевизијским и радио емисијама, рекламама, цингловима, видео игрицама, садржајима на друштвеним мрежама, забавама, прославама и још много тога. • Кроз аудио-визуелни приказ различитих музичких примера инструменталне музике из различитих жанрова где се као пратећи и солистички инструменти појављују дувачки инструменти – дрвени и лимени, наставник упознаје ученике са овим инструментима. Ученици	

пажљиво слушају, идентификују и описују дувачке инструменте, показују знање о њима и категоришу и препознају их по звуку, изгледу, стилу свирања, жанру и улози у инструменталним саставима.

- Наставник организује посету часу – сусрет са извођачем неког од музичких инструмената о којима уче. Ученици постављају питања која су претходно припремили о инструменту и музици коју изводи.
- Наставник упућује ученике да направе презентацију како би објаснили поделу дувачких инструмената на групе и подгрупе. Ученици могу да користе називе инструмената и група и фотографије/слике (Техника грозд, паметне мапе и други дигитални алати).
- Ученици уписују називе свих проучаваних инструмената на картице. Затим их разврставају у групе и подгрупе.
- Кроз аудио записе/видео записе наставник презентује народна кола по саставу, карактеру и пореклу, кола и плесови карактеристични за различите етничке заједнице које живе у РС Македонији, као и кола и плесови народа суседних земаља. Ученици сагледавају и описују основне карактеристике кола и плесова, начин извођења, категоришу их према изведби и намени и упоређују.
- Наставник представља два видео примера кола различитих народа и упућује ученике да направе Венов дијаграм за сличности и разлике између два примера (ритам, мелодија, начин свирања, костими итд.). Активност се може обавити у више група како би се обухватило више примера. На крају активности ученици износе своје налазе и закључке.
- Наставник представља примере елемената ронда (хор, епизода), теме са варијацијама (тема, варијација) и сложеног троделног облика (АБА делови). Затим презентује аудио записе рондоа, тему са варијацијама и сложену троделну форму, а ученици наглас разликују основне делове ронда, тему са варијацијама и сложену троделну форму. Ученици у музичким примерима које слушају креативно конструишу шематски приказ ронда, тему са варијацијама и сложену троделну форму са њеним елементима, где демонстрирају целу форму са њеним мањим деловима. Ученици дискутују и упоређују делове у рондоу, тему са варијацијама и сложену троделну форму у датим музичким примерима, према величини и разликама/сличностима музичког материјала.
- Наставник прави картице са деловима композиције. Ученици слушају композицију и поређају картице по правилном редоследу.
- Наставник подстиче ученике да кроз излагање одговарајућих примера наведу карактеристике марша, менуета, валцера и мазурке. Ученици дискутују о метру, ритму, темпу, облику, карактеру, сврси примера које чују.
- Ученици слушају композицију неколико пута, фокусирано и пажљиво, од почетка до краја. Кроз различите облике и методе рада, при сваком поновном слушању, ученици препознају различита музичка изражајна средства и именују их стручним изразима, наводе наслов и композитора, препознају извођачку композицију и музичку форму са њеним елементима у музичком делу, упоређују музичка изражајна средства, извођачку композицију и музичку форму са њеним елементима.
- Наставник припрема наставни листић (Табелу појмова) у коме су наведени сви сегменти на које ученици треба да обрате пажњу приликом слушања композиције. Ученици попуњавају табелу слушајући композицију неколико пута.

Смернице за наставника:

- Препоручује се кроз ваннаставне активности посећивање концерата класичне и народне музике у вези са изучавањем садржаја, а затим разговор о стеченим утисцима, искуствима и знањима на часу.
- Проучавање музичких форми није циљ, већ средство за ефикасно слушање и разумевање музике. Зато је потребно ослушкивати и упознати целу композицију, а истовремено сагледати основне делове форме. Док слуша композицију, ученик прати образац формулара, који је претходно израдио наставник (на табли, хамеру или у дигиталном облику).

Тема: **МУЗИЧКА ПИСМЕНОСТ И ИЗВОЂАЧКЕ АКТИВНОСТИ**

Укупно часова: 14 часова

Резултати учења:

Ученикот/ученица ће бити способан/способна да:

1. визуелно и слушно разликује а-moll скалу – хармонски и мелодијски тип, објасни њихове елементе и користи их певањем/свирањем једноставних једногласних и двогласних песама и вежби и двогласних канона користећи нотни запис;
2. именује и визуелно препозна интервале у нотном запису;
3. препозна слушне карактеристичне ритмичке фигуре у музичким примерима;
4. пева/свира једногласне и двогласне песме различите по жанру, карактеру и садржају и једноставне двогласне каноне по слуху уз правилну примену елемената вокалне/инструменталне технике и пратећи диригентске знакове наставника;
5. се креативно изражава кроз музику и кроз повезивање музике са другим облицима уметничког изражавања;
6. користи апликације за писање нота користећи елементе музичке писмености.

Садржај (и појмове):

Стандарди оцењивања:

- | | |
|--|---|
| <ul style="list-style-type: none"> • Скале и интервали
(тонови d2 и e2; а-moll скала – хармонска врста, а-moll скала – мелодијска врста, повисилица/диез, разрешница/бекар; интервали: прима, секунда, терца, кварта, квинта, секста, септима, октава) | <ul style="list-style-type: none"> • Препознаје и записује у петолинију d2 и e2, повисилицу/диез и разрешницу/бекар. • Наводи интервале сортиране по величини. • Записује и упоређује а- moll скалу (хармонску и мелодијску врсту) и њене елементе. • Анализира интервале у снимљеној мелодијској вежби и гради их од задатог тона. |
| <ul style="list-style-type: none"> • Ноте и паузе
(шеснаестина нота и пауза, пунктирани ритам као осмина са тачком-шеснаестина) | <ul style="list-style-type: none"> • Слушно препознаје пунктирани ритам (осмина са тачком-шеснаестина). • Препознаје све научене вредности нота у нотном тексту. • Изводи парлато мерењем времена ритмичких вежби са свим наученим нотним вредностима. • Креира ритмичке вежбе са свим наученим нотним вредностима. |
| <ul style="list-style-type: none"> • Певање (опсег а – d2) и свирање на дечјим музичким инструментима | <ul style="list-style-type: none"> • Учествоје у групном и колективном извођењу по слуху, правилном дикцијом и артикулацијом текста/технике извођења. |

(групно и колективно музичко извођење, диригентски знаци, међусобно слушање, интонација и ритам, дикција и артикулација текста)	• Пева/свира по слуху једногласне и двогласне примере самостално/у групи користећи музичка изражајна средства. • Пева/свира по слуху једногласне и двогласне примере користећи музичка изражајна средства, са правилном интонацијом и ритмом, према диригентским знаковима. • Пева/свира једноставне примере по нотном запису користећи музичка изражајна средства, са правилном интонацијом и ритмом, према диригентским знаковима.
• Креативно музичко изражавање (стварање, плесање, приче о музици, музичке импресије, музичке игре, драматизација)	• Учествоје у заједничким креативним музичким активностима. • Парафразира одређене музичке обрасце у сопственом стваралачком изразу. • Сечено знање примењује у сопственом креативном музичком изражавању. • Ствара сопствене примере креативног изражавања који повезују музику са другим облицима уметничког изражавања.
• Апликације за писање ноте (примена научених појмова у нотној апликацији)	• Препознаје ноте по висини и трајању, темпу и динамици у апликацији за ноте. • Објашњава концепте научене у апликацији за писање нота. • Примењује апликацију за писање нота уношењем нотног текста са одговарајућим знацима. • Креира кратке музичке фразе у апликацији за писање нота.

Примери активности:

- Кроз различите музичке примере, визуелно и слушно, ученици се упознају са а- moll скалом – хармонском и мелодијском врстом, са њиховим елементима, разликама и сличностима међу њима и користе их певањем/свирањем једноставних једногласних и двогласних песама и вежбе и дводелни канони користећи нотни запис. Ученици записују а- moll скалу (хармонска и мелодијска врста) и њене елементе.
- Наставник упознаје ученике са тоновима d2 и e2 и са повисилицом/диез и разрешницом/бекар, а ученици их препознају и записују у петолиније. Наставник упућује ученике да у музичком примеру препознају тонове d2 и e2 и остале проучене тонове, повисилица и разрешница. Ученици се подстичу да креирају једноставне мелодијске вежбе користећи научене тонове и изводе их самостално и у групи.
- Наставник три пута записује а- moll скалу (природни облик) и упућује ученике да заједно изграде три врсте молске скале (природну, хармонску и мелодијску врсту), тако што ће прво уочити заједничке елементе (исти почетни и завршни тон, једнак доњи тетракорд и полу степен унутар њега), а затим и разлике (горњи тетракорд, подигнута стопала, различити полу степени).
- Ученици упознају термин интервал и интервале: прима, секунда, терца, кварта, квинта, секста, септима, октава. Ученици наводе интервале и поређају их по величини, визуелно препознају интервале у снимљеној мелодијској вежби и граде интервале од задатог тона.

- Наставник припрема наставне листове и усмерава ученике који треба да распореде интервале по редоследу/величини, граде интервале од задатог тона и препознају интервале у нотном тексту. Такође, наставник може припремити или назначити дигитални садржај за интервале.
- Различитим техникама ученици упознају ноте по дужини и трајању (четвртина са тачком, половина са тачком, шеснаестина нота и пауза, пунктирани ритам – осмина са тачком-шеснаестина). Ученици кроз различите вежбе препознају у нотном тексту четвртину са тачком, половину са тачком, шеснаестину ноту и паузу, пунктирани ритам (осмина са тачком-шеснаестина), изводе парлато са тактовима ритмичке вежбе са четвртином са тачком, половином са тачком, шеснаестином ноте и паузе, слушно препознају пунктирани ритам (осмина са тачком-шеснаестина), стварају ритмичке вежбе са четвртином са тачком, половином са тачком, шеснаестином ноте и паузом, пунктирани ритам (осмина са тачком-шеснаестина).
- Наставник подстиче ученике да препознају научене ритмичке вредности (четвртина са тачком, половина са тачком, шеснаестина нота и пауза, пунктирани ритам - осмина са тачком-шеснаестина) у нотном тексту, да изведу парлато и препознају их слушно у музичким примерима.
- Наставник износи музичке примере (народна песма, дечја песма, народна песма, уметничка песма, канон, двогласна песма/вежба, мелодијска вежба) одговарајућег вокалног опсега а – d2, распевава ученике уз одговарајуће техничке вежбе, а затим ученици учествују у заједничком извођењу по слуху, изводе по слуху једногласне песме и вежбе, једноставне двогласне каноне и двогласне песме/вежбе самостално/у групи, певају/свирају по слуху једногласне песме и вежбе, једноставни двогласни канони и двогласне песме/вежбе са правилним певачким ставом/правилним начином свирања и применом музичких изражајних средстава.
- Наставник упућује ученике у читање и извођење по нотном запису: коментарисање нотног записа, читање парлата, свирање по нотном запису/певање по нотном запису са солмизацијом, певање уз текст, примена правилне вокалне/инструменталне технике и музичких изражајних средстава. Ученици изводе ритмичке вежбе и певају/свирају песме и вежбе у опсегу а – d2 користећи нотни запис.
- Различитим техникама, облицима и методама рада ученици учествују у заједничким креативним музичким активностима, парафразирају одређене музичке моделе у сопственом стваралачком изразу, примењују стечена знања у сопственом креативном музичком изразу, нуде идеје за наступе који повезују музику са другим начинима креативног изражавања.
- Наставник осмишљава активност „У духу менуета“ у коју ће интегрисати неколико проучаваних садржаја: износи музички пример менуета, прича о композицији, од којих инструмената се изводи, заједно опажају облик и пунктираном ритму. Затим плешу према основним правилима, обраћајући пажњу на ритам, пунктирани ритам и различите покрете у А, Б и поново А деоници. Сличан метод се може користити за марш, валцер, мазурку и друге плесове.
- Наставник подстиче ученике да изводе активности, заједно, у групи и самостално. Ученици учествују у извођењу песама по слуху, нотном запису, свирању ДМИ и примењују елементе вокалне технике/правилног начина свирања применом научених садржаја и појмова. Посебна пажња се поклања интонацији при певању, користећи различите методе и вежбе у ту сврху. Ученици су усмерени да правилно певају на једноставним дводелним вежбама.

- Наставник подстиче ученике да групно припремају извођачке активности (певање, свирање и играње) и да уз међусобно оцењивање изаберу најбољу представу. Штавише, активност се може наставити између различитих одељења. Ове представе такође могу бити тематске са различитим музичким жанровима.
- Кроз слушање, певање и покрет ученици упознају карактеристике македонских народних игара (кола), игара (кола) различитих етничких заједница из Републике Македоније, као и игре (кола) суседних земаља.
- Наставник упућује ученике да направе кореографију у којој ће покретом приказати музички облик композиције (нпр. рондо: рефрен са истим покретом при сваком појављивању, а епизоде са различитим покретом).
- Ученици се подстичу да направе драматизацију композиције коју су слушали, којом ће показати њен карактер (израдити текст, костиме, пантомиму, покрет).
- Ученици се подстичу да пронађу музику различитих жанрова као музичку подршку за различите књижевне текстове који одговарају карактеру ликова, стилу, језику и другим одликама текста.
- Ученици се упућују да направе видео запис који ће на креативан начин приказати форму и карактер композиције. Видео се може направити од претходно направљених цртежа, илустрација и фотографија, а композиција ће се користити као музичка подлога.
- Студенти се у улози музичких новинара подстичу да креирају новинарски извештај у коме ће обухватити све проучаване садржаје заступљене у слушаној композицији и за друге теме и садржаје по сопственом избору, износећи сопствена искуства и лични став.
- Наставник упућује ученике како да користе апликације за писање белешки на дигиталним уређајима (заједно – паметна табла или појединачно – таблет, мобилни уређај). Пошто се у апликације могу унети сви научени појмови (тонови, такт, трајање, темпо и динамика), ученици имају прилику да чују написано и отпевају по нотама. Наставник може користити програме по свом избору, према узрасту ученика.

Смернице за наставника:

- *Изучавање скала, а посебно интервала, није само себи циљ и требало би да се одвија у блиској вези са примерима који се чују, повезујући теме из познатих мелодија, као и при певању и свирању по нотном листу са претходним објашњење.*
- *Наставни садржај Певање и свирање на дечјим музичким инструментима оставља могућност формирања хора и оркестра, као и других извођачких ансамбала, на нивоу одељења, разреда, школе.*
- *Креативне активности ученика треба да се заснивају на афинитетима и индивидуалним карактеристикама ученика и наставника и да се прилагођавају постојећим условима рада у школи.*

ИНКЛУЗИВНОСТ, РОДНА РАВНОПРАВНОСТ/СЕНЗИТИВНОСТ, ИНТЕРКУЛТУРНОСТ И МЕЂУПРЕДМЕТНА ИНТЕГРАЦИЈА

Наставник обезбеђује инклузивност укључивањем свих ученика у све активности током часа. Истовремено, омогућава сваком детету да буде когнитивно и емоционално ангажовано коришћењем одговарајућих методичких приступа (индивидуализација, диференцијација, тимски рад, подршка одељенског). У раду са ученицима са сметњама у развоју примењује индивидуални образовни план (са прилагођеним исходима учења и стандардима оцењивања) и кад год је то могуће користи додатну подршку других људи (лични и образовни асистенти, образовни медијатори, волонтери татори и професионалци из школа са ресурсним центром). Редовно прати све ученике, посебно оне из осетљивих група, како би благовремено уочио потешкоће у учењу, охрабрио их и подржао у постизању исхода учења.

У току реализације активности наставник се подједнако односи и према дечацима и према девојчицама, водећи рачуна да им не додељује родно стереотипне улоге. Приликом формирања радних група настоји да се осигура равнотежа у погледу полова. Приликом одабира додатних наставних материјала користи илустрације и примере који су родно и етнички/културно осетљиви и подстичу родну равноправност, односно промовишу интеркултуралност.

Кад год је то могуће, наставник користи интеграцију тема/садржаја/концепта у планирању и реализацији наставе. Интеграција омогућава ученицима да инкорпорирају перспективе других предмета у оно што проучавају у овом предмету и да повежу знања из различитих области у целину.

ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

Да би ученицима омогућио постизање очекиваних стандарда оцењивања, наставник континуирано прати активности ученика током наставе и учења и прикупља информације о напредовању сваког ученика. За учешће у активностима ученици добијају повратну информацију у којој се указује на степен успешности у реализацији активности/задатка и дају се правци за унапређење (формативна оцена). У ту сврху наставник их прати и оцењује:

- усмене одговоре на питања наставника,
- учешће и успех у извођењу извођачких активности (правилна примена технике извођења и познавање музичке писмености при групном и колективном музицирању),
- учешће и успех у активностима за разумевање слушане музике и креативно музичко изражавање,
- радове (илустрације, презентације, шематски прикази, пројекти, итд.),

- одговоре на квизове (кратке тестове) који су део наставе.

Сумативно оцењивање се изводи кроз различите технике формативног и сумативног оцењивања. Сваког тромесечја, полугодишта и на крају школске године ученик добија бројчану збирну оцену.

Почетак имплементације наставног плана и програма	Школска 2025/2026. година
Институција/ Носилац програма	Биро за развој образовања
Министар за образовање и науку сагласно члану 30. став 3. Закона о основном образовању и васпитању („Службени лист Р. Северне Македоније“ бр. 161/19 и 229/20) доноси наставни план и програм за предмет <i>Музичко образовање</i> за VII разред.	бр. 12-12122/19 8.11.2023 година Министар за образовање и науку, Доц. др Jeton Shaqiri, с.р.